

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Vår referens/dnr:
120/2014

Er referens/dnr:
U2014/4311/GV

2014-10-30

Remissvar

Lärlingsutbildning och arbetsplatsförlagt lärande inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Svenskt Näringsliv har givits möjlighet att besvara ovan rubricerad remiss.

Gymnasial lärlingsutbildning

Idag pågår Yrkesprogramsutredningen (U 2014:01) som bland annat utreder förutsättningarna för branschlärning. Svenskt Näringsliv vill därför invänta resultatet av den utredningen innan lärlingsutbildningen på gymnasial nivå definieras ytterligare. Det är centralt att företagens engagemang i gymnasieskolan är stort och mer behöver göras för att öka företagets involvering. Företagen är beroende av långsiktiga och förutsägbara förutsättningar när de samverkar med skolan. Det är också viktigt att företagen ersätts för de insatser de gör i skolan, oavsett om insatsen sker inom lärlingsutbildning eller arbetsplatsförlagt lärande (APL) inom ramen för skolförlagd yrkesutbildning. Det är viktigt både för de insatser företagen gör, men också för att det är en förutsättning för skolorna att kunna ställa relevanta krav på företagen.

Däremot kvarstår många utmaningar när det gäller APL i allmänhet och gymnasial lärlingsutbildning i synnerhet. Flexibiliteten i svensk gymnasieskola behöver öka och förutsättningarna för samverkan mellan skola och arbetsgivare behöver stärkas. Oavsett om det är lärlingsutbildning eller APL så är det viktigt att företagets involvering utgår från varje branschs förutsättningar och att branschen har tillräckligt inflytande i processen att skapa förutsättningar för samverkan.

Fortsatt arbete behövs

Den globala konkurrensen ökar och ställer hela tiden nya krav på svenska företag. Det innebär också att kompetenskraven på medarbetarna ökar och/eller förändras. Det ställer nya krav på svensk skola som måste vara flexibel och ha hög kvalitet och relevans för att på bästa sätt ge eleverna förutsättningar att bli väl rustade för framtiden. Samverkan och ett nära utbyte mellan skola och företag är en förutsättning för att framtidens kompetensbehov ska kunna säkras.

Även om denna remiss i huvudsak hanterar detaljregleringar av lärlingsutbildningen kvarstår behovet av att ta ett helhetsgrepp kring den gymnasiala yrkesutbildningen. De yrken och

branscher programmen syftar att rusta eleverna för är många gånger väldigt olika. Behovet av mängden yrkestheori och yrkespraktik skiljer sig väsentligt åt. Betydelsen av elevens ålder och färdighetsnivå skiljer sig åt mellan branscher och yrken, det finns även olika former av lagkrav och regleringar som påverkar yrken. Det gör att det behöver vara större flexibilitet och finnas större utrymme för skillnader både inom och mellan program.

En viktig fråga när det gäller detta är också finansiering och ansvar. Även om det behöver finnas utrymme för flexibilitet och olikheter mellan programmen måste ersättningssystem utformas på ett enhetligt sätt, oavsett om det handlar om traditionell APL eller gymnasial lärlingsutbildning, för att inte snedvrider konkurrensen mellan branscher. En omfattande samverkan mellan arbetsliv och gymnasieskolan är en förutsättning för att för att gymnasieskolan ska kunna genomföra sitt uppdrag, att förbereda och rusta eleverna väl inför framtiden. Det är därför positivt att vi på olika sätt utvecklar och utökar relevant APL inom gymnasieskolan. Det handlar både om kursplanestyrd APL och i en vidare mening praktik som innefattar bland annat miljöträning. En förutsättning är naturligtvis att kvaliteten kan säkerställas, då krävs att arbetsgivare är involverad i utbildningen och styrningen av utbildningen på både lokal, regional och nationell nivå. Det är också i detta sammanhang viktigt att understryka att det är skolans ansvar att säkerställa att samverkan kommer till stånd. Den svenska gymnasiala lärlingsutbildningen har hittills inte varit tillräckligt attraktiv, varken för elever eller för arbetsgivare.

Det är av största vikt att implementeringen av utökat arbetsplatsförlagt lärande, så som den gymnasiala lärlingsutbildningen, får ta tid att utvecklas i struktur och omfattning. Som utvärderingar visar, av bland annat Skolinspektionen och Nationella lärlingskommittén, har vi stora utmaningar med det arbetsplatsförlagda lärandet i Sverige. Ett av de större problemen är kvalitetssäkringen av utbildningen. En tydlig rollfördelning mellan arbetsliv och skola i utbildningen genom utbildningskontrakten är central. Den gymnasiala lärlingsutbildningen ska leda till en yrkesexamen och ställer höga krav på både eleven och på kvaliteten på utbildningen.

Svenskt Näringslivs ställningstaganden

Nya regler för när lärlingsutbildning kan inledas

Som ovan nämnts krävs det ett nära samarbete mellan skola och berörda branscher och arbetsgivare för att utbilda ungdomar så att de blir anställningsbara. Yrken kräver också väldigt olika utbildningar för att motsvara branschens krav för anställningsbarhet. Gymnasieskolans yrkesutbildning bör oavsett vad den kallas stimulera företag att engagera sig i utbildningen och ge olika branscher förutsättningar att delta i utformningen av utbildningen utifrån behoven i branschen. Svenskt Näringsliv avstyrker därför förslaget.

Ansvarsfördelning under arbetsplatsförlagt lärande.

I all samverkan mellan skola och företag är det viktigt med tydlighet och förutsägbarhet. Därför är det bra att rektor har ansvar för att läraren och handledaren fortlöpande har kontakt. Det är också viktigt att lärare och handledare tillsammans planerar det arbetsplatsförlagda lärandet. Svenskt Näringsliv tillstyrker att det förtydligas.

Antal veckor APL ska framgå av examensbeviset

För att ungdomars övergång mellan skola till arbetsliv ska underlättas är all form av arbetslivserfarenhet och yrkeserfarenhet viktig. Det är därför bra att examensbeviset för gymnasieelever också innehåller hur många veckor av en utbildning som genomförts på arbetsplatser. Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget.

Utbildningskontrakt i gymnasieskolan

För att skapa goda förutsättningar för arbetsplatsförlagt lärande med hög kvalitet är det viktigt att arbetet planeras och att det finns god framförhållning. Därför är det viktigt att det i utbildningskontraktet framgår vilka delar som ska genomföras på arbetsplatsen. Det är däremot viktigt att utbildningskontrakten inte blir för detaljerade och att det finns utrymme för tillräcklig flexibilitet för att hantera att vissa moment i utbildningar sällan förekommer på en arbetsplats och att skolorna har kapacitet att utrusta eleverna med sådana färdigheter. Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget. Svenskt Näringsliv tillstyrker även förslaget att Skolverket bör få i uppgift att ta fram och tillhandahålla exempel på utbildningskontrakt och annat lämpligt stödmaterial.

Särskilt om gymnasiesärskolan

Betydelsen av APL inom gymnasiesärskolan är givetvis lika stor som inom gymnasieskolan. Gymnasiesärskoleelevernas övergång från skola till arbete behöver förbättras och övergången underlättas av APL som ökar utbildningens kvalitet och relevans. Här behöver även statistiken över gymnasiesärskoleelevers övergång till arbetsmarknaden ses över, idag är den bristfällig och den behöver förbättras. Det är också viktigt för elevernas framtida etablering på arbetsmarknaden att all APL och praktik inom gymnasiesärskolan dokumenteras och finns med i elevens gymnasiesärskolebevis.

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslagen om förändrad omfattning av APL (8.1), program lämpade för lärlingsutbildning (8.2) och om att utbildningskontrakt ska vara ett krav för lärlingsutbildning inom gymnasiesärskolan (8.3).

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGSLIV

Johan Olsson, utbildningspolitisk expert